

Ipraksis nyhetsbrev

Nr 1/21

Lederhylet

Det er stille i sentrum. Vinter går mot vår. Mars 2021 minner dessverre mye om mars 2020. Likevel er vi alle nærmere en vaksine nå enn for et år tilbake, og i løpet av sommeren får vi håpe korona er en saga blott. Min gamle morfar synger lystig i telefonen når vi snakkes «bedre og bedre dag for dag». Han mener at for hans generasjon som opplevde krigen og dessuten kom gjennom skabb, lus og brennkopper, så er korona bare for en sommerbris å regne.

I foreningen er årsrapport med regnskap og protokollforslag for generalforsamling 2021 sendt ut til alle medlemmer i egen mail, fond og stiftelser avlegger sine årsregnskap. Mesteranbud har hatt sitt første møte med laugene, OHIF - årskonferansen er utsatt til høsten og Nordisk møte med de andre håndverkerforeningene blir antakelig utsatt til juni 2022.

Vi savner å bruke Rosenkrantz gate 7 som samlingssted for medlemmene, og den interaksjon som skjer mellom laug, medlemmer og administrasjon som møtes. Vi holder likevel en knapp på at siste halvdel av 2021 kommer som en god rekyl til normalitet, med økende aktivitet der kloke løsninger for håndverksbedrifter, lærlinger og samfunn igjen står i fokus.

Riktig God Påske!

Koronamøter i det fri

Walking-meetings, utemøter, møter rundt bålet, fryser-på-tærne-møter. Smittesituasjonen har utfordret kreativiteten til administrasjonen, og kong-vinter har bydd på alt fra sol, tåke, bitende minusgrader og is-holke.

18. februar hentet vi Jan Gunnar Madsen, administrerende direktør i Norges Murmestres Landsforening på kontoret, og tok ham med på en skikkelig bålstur i Grefsenkollen. Murmesterne sliter som flere av byggfagene med priskonkurranse og lav rekruttering, og det ble en svært nyttig kunnskapsutveksling.

Etter en mildere periode med mye snøsmelting hadde det kommet ned et melis-dryss av nysnø som gjorde turen ekstra utfordrende. Administrasjonen var overlykkelig over at ingen lårhalsar gikk - og Madsen kunne leveres i god behold på ettermiddagen.

*«Ingen har fått vippet Madsen så mange ganger på rygg som OHIF, og med bruk av så lite krefter - i grunn bare tyngdekrefter (og litt is)»
Gammelt jungelord*

Direktøren i OHIF besto svennebrevet:

Eivind Andersen, administrerende direktør i OHIF, besto 29. januar svenneprøven i tømrerfaget med Meget godt bestått!!! 🍌🍌 Andersen har svingt hammeren gjennom et kvart levd liv - og har siden sommeren 2019 jobbet som voksenlærling, en dag i uken, i opplæringsbedriften Beto-Bbygg her i Oslo. Dette i et forsøk på å ta svennebrev som voksen gjennom realkompetansevurdering, arbeid i opplæringsbedrift, ordinær teorieksamen og til sist svenneprøve. Han er utdannet siviløkonom og har en MBA i strategisk ledelse fra Norges

Handelshøyskole - Og er nå også håndverker 🍌.

En av sensorene i prøvenemden har bare gitt to kandidater "meget godt bestått" i løpet av ni år - Dette var den andre!

Andersen uttalte dette til [Byggmesteren](#):

"Skal jeg vinne gehør for mine medlemmer i møte med politikere og andre, så føler jeg at håndverkere som står i arbeidet har en helt annen troverdighet enn en direktør som gjenforteller noe han har hørt eller tror han skjønner".

I [Årsrapporten](#) til OHIF 2020 kan dere lese om hvordan denne svenneprøve-reisen var på side 32, 33 og 35. Historien begynner slik:

Forsommeren 2019 var det duket for medarbeidersamtale i OHIF. Vi var kommet til punktet om kompetanseutvikling for ansatte. Den ufaglærte direktøren sa til den faglærte pølse-makermesteren og styreleder i OHIF. «Jeg kunne i grunn godt tenke meg å ta et svennebrev i tømrerfaget.» Svaret fra styreleder kom uten betenkning; «Det må vi prøve å få til».

En reise innover i Finnskogen

8. og 9. mars var det kurs i virkeskvalitet i regi av Fortidsminneforeningen på Abborhøgda, Finnskogen. Administrerende direktør i OHIF, Eivind Andersen, fant veien hit på kvinnedagen sammen med 8 andre menn, inkludert kursleder. Her kunne det nok med hell vært påmeldt noen kvinner. Mange av de andre kursdeltagerne var rikelig utstyrt med vektige og ikke minst sylskarpe kniver og økser. Det kan se ut som det fremdeles sitter et skille mellom menn og kvinner, der tettheten av slike redskaper øker..

Uansett var Andersen tilstede fordi vår hypotese er at den faglærte fast ansatte håndverkeren og lærlingen er en stor del av den Grønne Nøkkelen. Dette fordi håndverkeren har materialforståelse og kan utføre håndverk som varer lenge. Dårlig tilvirkning, lav pris, bruk og kast, kortere brukssyklus er refrenget i vår tid. Skal vi endre vårt forbruk må dette endres til god tilvirkning, pris som forsvaret arbeidet og lange brukssyklus – rett og slett lang levetid. Det krever fagkunnskap og materialer som holder vann – bokstavelig talt.

Kurset formidlet fordeler med saktevokst skog med mye kjerneved og lite yteved, i en skognæring som opererer stikk motsatt. Som det ble nevnt; «vedlikeholdsfrie vinduer er i grunn bare vinduer med kort levetid». Målet må være å etablere sammenheng mellom kvalitet, pris og håndverk i kundens hode. Det er lett å se de åpenbare fordelene med flatehogst i forhold til ut- transport av virke, og sollys som fremmer rask vekst for grana, og summen av disse to som kan gjøre det mulig å hugge samme teig to ganger i samme generasjon. Saktevokst skog med mye kjerneved tar mer enn 100 år. Det rimer dårlig med hastigheten i vår tid.

Hvis saktevokst trevirke skal vinne må historien handle om levetid for materialene og den levetiden må lønne seg også for kunden. Virket må velges ut og tilvirknes med stor faglig kunnskap, og brukstiden må være lang. Vi bør helst bygge for neste generasjon. Litt som Patek Philippe reklamerer for sine klokker med at «du eier egentlig ikke en Patek Philippe, du tar bare vare på den for neste generasjon».

Thomas Hylland Eriksen sa på medlemsmøtet i OHIF at «I vår tid vet vi hva ting koster, men ikke hva de er verd». Vi tror det er mye å hente på å differensiere seg bort fra lavpriskonkurransen gjennom kvalitet. Kunder som gjenkjenner og forstår kvalitet har antakelig høyere betalingsvilje. Håndverkerens jobb blir å forklare sammenhengen mellom fagkunnskap, materialer, levetid og pris. Klarer vi å fortelle denne historien godt, er det ikke sikkert at laveste pris står igjen med jobben. Lykke til!

En velfortjent hyllest til Eva Baisgård

Bak et aktivt og godt drevet Oslo Kobber- og Blikkenslagerlaug har det stått en svært driftig og kunnskapsrik dame. Eva Baisgård har vært en unik ressurs for lauket og OHIF. Hun har hatt flere verv i foreningen, og sitter til dags dato i OHIFs kontrollutvalg.

Eva er et kjent fjes for mange som har vært innom Rosenkrantz gate, og vi er veldig takknemlige for den innsatsen hun har gjort. Vi ønsker henne gode dager i «de unge-pensjonisters»-rekke ☺ Beate Dahl tar over roret etter Eva, og vi ønsker henne velkommen inn i «Håndverkeren».

Stillingstittel: Avdelingsleder for sekretariatet til VBL Oslo og Akershus og Oslo Kobber og Blikkenslagerlaug.

Hvor lenge har du vært i stillingen?

Startet 1. juni 2009 da Opplæringskontoret for ventilasjons- og blikkenslagerfaget ble skilt ut til en 100% stilling, for å satse på flere lærlinger. For øvrig en vellykket satsning, med dobling av antall lærlinger, egen lærer på Kuben Videregående, og for 2021: 13 søkere til faget på Kuben.

Hvilke arbeidsoppgaver har du hatt?

Ansvar for å organisere og tilrettelegge styremøter, medlemsmøter, arrangement og turer. Samarbeide og delta på arrangementer med OHIF og VBL, samt leverandører. Delta på Østlandskvalik og NM for blikkenslagerne sammen med opplæringskontoret, vært med å arrangere Fagtreff på vegne av VBL, og deltatt på utdeling av Fag- og Svennebrev i Rådhuset. Arrangere seniorturer for kobber- og blikkenslagerlauket en gang i året. Sittet i Valgkomitéen og senere kontrollkomitéen i OHIF.

Hva har gitt deg mest i denne stillingen?

De mest utfordrende oppgavene har også vært de mest spennende. NM kvalik i Spikersuppa i 2012, Fagtreff 2016 og 2018 har vært utfordrende, men også noe av det mest spennende å arrangere. Det siste året har vært vanskeligst, fordi vi har kansellert møter og arrangementer vi hadde gledet oss til. Nedstengningen, hjemmekontor og mangelen på samvær har vært utfordrende. Samværet har alltid vært viktig for medlemmene, og har vært med på å skape gode relasjoner og et godt miljø.

Dersom du kunne velge på øverste hylle – Hva ville du ha endret?

Når det gjelder faget, er det en positiv endring i forhold til rekruttering. Det er stort behov for flere blikkenslagere. Det er viktig å følge med på utviklingen som skjer og å tilpasse seg forandringene i samfunnet. Når det gjelder politikk, bekymrer utviklingen i Oslo meg. Det virker som prinsipper er viktigere enn forståelsen for, og respekten for de som jobber, bor og ferdes i byen. Min mening er at det mangler mye på å se helheten i hva som er funksjonelt og hvordan vi kan forbedre miljøet og likevel ha fremkommelighet. Det er også vanskelig å se at det er miljøvennlig å fjerne trær rundt om i byen, for å bygge om, enten det er sykkelstier eller gågater. I tillegg er det store beløp, som kunne vært brukt til andre nyttige formål.

Hva skal du bruke tiden din til nå når du blir pensjonist?

I løpet av 2021 skal jeg gå på snekkerkurs sammen med en venninne. Bytte bolig fra rekkehus til leilighet. Jeg skal bruke tiden på å være sammen med barnebarn, familie og venner. Reise både i Norge og utlandet, når muligheten byr seg. Gleder meg til å gå i fjellet, gå på konserter igjen og nyte livet, når muligheten byr seg igjen.

PS! - jeg lurar fortsatt på hva jeg vil bli når jeg blir stor... - og det kjennes faktisk helt greit.

En podcast med gullsmed Thomas Heyerdahl i et koronastengt sentrum:

Da Covid-19-utbruddet holdt oss alle hjemme i mars i fjor var det en hverdags-ting som var sårt savnet - Spaserturen fra Nasjonalteateret oppover Karl Johan, turen innom Kaffebrenneriet og lyden av en by som våknet. Nå går man ikke lenger til byen, med mindre man må – Og da lister man seg gjennom den. Som en tyv som ikke bør være der – og i en by som sover eller som ligger i dvale.

Butikkene er på vent. Et uutholdelig tålmodighetsarbeid som nå går på stumpene løs. Kanskje kan de åpne, kanskje ikke, kanskje i morgen eller kanskje ikke, likevel.

OHIF hadde egentlig invitert Heyerdahl med ut på en rusletur i byen med kvikk lunsj og kaffe, men vinteren i Oslo kan være kreativ, og vi valgte å lure oss innenfor i 2. etg. i Paleet hvor vi trodde vi kunne sittet uforstyrret. Noen av butikkene fikk holde åpent og noen ikke – Til frustrasjon for både butikkeiere og kunder som blir gående å dra i alle dørene og spørre hvorfor de holder stengt. Butikkeierne roper lett til hverandre og spøker om sivil ulydighet og fengsel, men vet dessverre at dette får de ikke gjort så mye med

– Så hvordan går det med en liten bedrift i sentrum nå i pandemien? Hvordan smykker man sine sko? - Og kjenner du til "[Solo-mannen](#)"?

[Hør podcasten «Gå Solo» på våre hjemmesider](#)

Viktig informasjon:

- OHIFs Årskonferanse er dessverre utsatt til høsten – Generalforsamlingspapirer, årsregnskap og årsrapport er sendt ut til våre medlemmer på mail og gjennomføres som angitt i mailen. Dersom du ikke har mottatt dette – Ta kontakt med oss på firmapost@ohif.no
- [Årsrapporten](#) til OHIF kan leses på våre hjemmesider under «Nyheter»
- Fag- og Svennbrevutdelingen i Oslo Rådhus i mai er dessverre avlyst

NB! OHIF vil i mars gå over til nye datatekniske løsninger. Det vil si at mailene dere mottar fra oss vil se litt annerledes ut. Medlemsregisteret flyttes over i Mailchimp, noe som gir nye muligheter i en forbedret plattform. Medlemmene vil motta mail, invitasjoner til arrangementer, innkallinger til møter og generalforsamlinger gjennom dette systemet. Vi håper dere ikke reserverer dere fra å få nyhetsbrevet eller annen post fra oss – ettersom dere da heller ikke vil motta annen viktig informasjon, som invitasjon til årskonferanse, medlemsmøte, innkalling til generalforsamling mm.

Skulle dere ikke motta e-post fra oss i nærmeste fremtid – så ikke nøl med å ta kontakt. Vi vil da sjekke din kontaktinformasjon og se til at dette blir rettet opp. Send mail til hilde@ohif.no

«En ledig stol» av Ivar Bjørndal

Laugene styrte fagopplæringen i seks hundre år. De bestemte alt, hvor mange lærlinger som skulle tas inn, kravene til læretid og så videre fram til den viktige svenneprøven. Slik var det helt fram til den industrielle revolusjon fra midt på 1800-tallet. Den nye maskinalderen sprengte den praktiske opplærings gamle rammer. Med den økonomiske liberalismen kom kravet om større næringsfrihet og mindre kontroll. I slike tider trengs folk med innsikt, oversikt og framtidstanker.

Møbelsnekker Hans William Schrøder var en slik person. La oss løfte ham fram fra glemselen! Hans William Schrøder (1831– 1912) lærte møbelsnekkerfaget på sin fars verksted på Hammersborg i Kristiania. Da faren døde, drev hans enke videre ved hjelp av en erfaren svenn. Men da hun døde i 1850, ble verkstedet nedlagt. Sønnen var bare 19 år, men hadde rukket å avlegge svenneprøven. Dermed bestemte han seg for å følge tradisjonen og «vandre på faget». Han satte kursen for København, der han arbeidet på et større møbelverksted i to år. Så dro han videre til Hamburg, Berlin, Paris og London. Han lærte alt om faget sitt og, verdt å merke seg, han lærte språk og kultur. Det var det borgerskapet kalte «dannelsesreiser». Så vendte han hjem, avla mesterprøven og startet sitt eget verksted. Han hadde skaffet seg et førsteklases grunnlag for sitt liv både som yrkesutøver og aktivt samfunnsmenneske. Gradvis bygde han opp en mønsterbedrift med rundt 40 svenner og lærlinger. Hans William Schrøder ble snart kjent også som en usedvanlig dyktig tegner. Han skapte noen av tidens beste møbelformer, deltok på utstillinger i Stockholm, København og Paris og mottok flere priser. Han leverte møbler etter egne tegninger til slottet i Kristiania, blant annet til kongens kontor og stadsrådsalen. Igjen dro han til utlandet for å følge med i utviklingen i møbelfaget, den faglige, tekniske og estetiske, hele tiden med tanke på fagets fremtid.

Samtidig fulgte Schrøder med i den i raske industrielle utviklingen. Stadig flere maskiner ble tatt i bruk. Elektrisk kraft likeså. Hvilke følger ville det få for håndverksfagene? Lauges monopolstilling sto åpenbart for fall. Etter hvert som nye redskaper, maskiner og materialer ble tatt i bruk, ville alle fag endre seg, noen ville forsvinne og nye oppstå. Schrøder trakk den konklusjon at i en ny tid krevdes det mer kunnskap, praktisk og teoretisk, og det trengtes nye opplæringsformer. Den gamle fagopplæringen evnet heller ikke å tiltrekke seg mange nok og flinke nok lærlinger. Det var behov for organisasjoner som kunne fremme krav og nye ideer. Schrøder ble den første formann da Fælles-foreningen for Haandværk og Industri ble stiftet i 1886. Norges fremtid var avhengig av at vi skaffet oss dyktige fagarbeidere. Hva gjorde man med fagopplæringen i land med sterke håndverkstradisjoner og der den industrielle revolusjon var kommet langt, for eksempel i Tyskland?

I 1896 reiste han ut på nytt, denne gangen med stipend. Han ville studere en ny skoletype, de faglige forskolene, forløpere for yrkesskolene for håndverk og industri. Det er visstnok første gang en håndverker drar på studiereise med offentlig stipend. Denne gangen reiste han til Danmark, Tyskland, Østerrike og Sveits. Han var borte i hele tretten uker, og skrev omgående en rekke artikler som ble trykt i Norsk Tidsskrift for Haandværk og Industri. Dessuten en fyldig rapport til departementet, som straks lot den trykke og utgi, og dermed signaliserte at her var det viktig kunnskap å hente. På denne måten, og ved sitt øvrige virke ble Schrøder den viktigste impulsgiveren for fagopplæringen i Norge. Det var ingen her hjemme som rundt 1900 visste så mye om fag- og yrkesopplæringen i Europa. Det var han som hadde fått organisasjonene til å engasjere seg i opplæringsspørsmål. De ble nå pådriverne, ikke storting og regjering. Særlig representanter for den yngre garde av industrifolk gikk i spissen, mens mange håndverkere så vel som politikere hang etter i altfor mange år. Schrøder var kommet til at lærlingordningen ikke dugde lenger. Den ble ikke fornyet i en tid med raskere utvikling enn noen gang. Den var ofte dårlig tilrettelagt og lite effektiv. Lærlingene klaget over at opplæringen led under at de stadig måtte ta på seg hasteoppgaver eller dra ut på jobb. Læringen kom i annen rekke: «Gutten staar der, overladt til sig selv, raadløs og ubehjæpelig», het det i en innberetning. Det var en drepende beskrivelse. Schrøder mente at heretter måtte ungdommenes behov stå i sentrum. Grunnopplæringen i det enkelte fag burde derfor overlates til heldagsskoler, der all tid ble brukt til opplæring. Den måtte tas hånd om av lærere som både hadde solid fagkunnskap og pedagogisk innsikt. Praktisk og teoretisk opplæring måtte gå hånd i hånd.

Den videre opplæring og spesialisering burde foregå i verkstedene og bedriftene. Det var den veien utviklingen nå gikk der kvaliteten ble tatt på alvor.

«Schrøder ble den viktigste impulsgeberen for fagopplæringen i Norge»

Det skulle gå lang tid før slike tanker fikk feste. Men Schrøder fikk sterk støtte i Fællesforeningen og i enkelte lokale foreninger. Trondhjems Haandværksog Industriforening skrev til myndighetene at vi måtte få et nytt opplæringssystem, og at «Alle Besræbelser nu maatte rættes mod at søge at faa oprættet Fagskoler med praktisk som teoretisk Uddannelse». I Stortinget var interessen fortsatt laber. Men Fællesforeningen presset stadig på, og endelig oppnevnte departementet en utredningskomité, Fagskolekomiteen av 1905. Schrøder ble dens mest kreative medlem, selv som han nå var en eldre mann. Fagkomiteen fremmet en rekke forslag. Det som var «aldæles paakrevet», var å tilby lærlingene kurs på dagtid av minst 4–5 måneders varighet. De skulle frita mesterne for den mest grunnleggende opplæringen og gi lærlingene tilsvarende avkorting i læretiden. Snart kom ønsket om fullt fritak for skolemessig opplæring. At opplæring i skolen skulle kunne være likeverdig med opplæring i bedrift, og at et års opplæring i skolen burde gi minst et helt års fradrag i læretid fram til full fagutdannelse med svennebrev, var en ny og radikal tankegang som brøt med gammel tradisjon. Det tok 90 år før den slo gjennom. Grunnleggende forandringer i kultur, tradisjon og tenkemåte tar tid. I Stortinget var det rundt 1900 få politikere som så at den praktiske opplæringen måtte forbedres og moderniseres. Det var grunnskolen som opptok skolepolitikkerne, særlig skolepartiet Venstre. Men endelig i 1912 kom det noen viktige vedtak som pekte fremover. Stortinget godkjente planer for faglige forskoler eller verkstedskoler, som de heretter ble kalt fordi undervisningen foregikk i egne skoleverksteder. Stortinget vedtok også opprettelsen av ettårige elementærtekniske dagskoler. Likeså av en ny statlig utdanningsinstitusjon, Statens Teknologiske Institut som skulle sørge for videreutdanning på yrkesopplæringens område. De tekniske aftenskolenes felles rammeplan var den første nasjonale plan innenfor fagfagopplæringen. At det trengtes en ny nasjonal planlegging av fagopplæringen, var en av Schrøders ideer.

På grunnlag av disse vedtakene ble fagopplæringen brakt et stykke fremover. Men Schrøder var en ildsjel. Han syntes utviklingen gikk altfor smått. Han tenkte mye lenger enn både stortingspolitikkerne og de fleste arbeidsgivere og fagforeningsfolk. Men året før han døde, fikk han endelig oppleve at fundamentet til et mer moderne yrkesskolestell ble lagt, verkstedskolen for håndverk og industri. Den nye skolen i Kristiania gledet ham spesielt. Her ble det undervist både i verkstedarbeid, materiallære, tegning, regning, samfunnskunnskap og morsmål. Skolen fikk en rekke linjer og dannet mønster. I 1921 lyktes det en energisk talsmann for håndverks- og industrifagene, gullsmed Eiler Krog Prytz, å få samlet alle verkstedskolene i hovedstaden under felles administrasjon og ledelse. Dermed ble det skapt et sterkere miljø, både faglig og pedagogisk. Det pekte fremover og stemte med Schrøders visjoner. Men utover dette ble det ingen vesentlig fornyelse og utvikling. De tenkte innenfor gamle rammer. Mange praktiske og praktisk-teoretiske utdanninger fortsatte hver for seg fram til 1970-årene og lenger: jordbruk og skogbruk, fiskeri og sjøfart, husstell og husflid, handel og kontor.

De nye yrkesskolene for håndverk og industri fikk et godt omdømme utover i århundret. Det var likevel langt fram til en moderne, bredt anlagt, praktisk og teoretisk yrkesopplæring. Utbyggingen av elevplasser gikk tregt, mange stridsspørsmål gjensto. Rundt 1930 hadde vi bare ti verkstedskoler med rundt 1200 elever i hele landet. Det skyldtes manglende politisk vilje, men også den store arbeidsledigheten i tyveårene og halvveis utover i 1930-årene. Det ble skrøpelig med bevilgninger til ungdommens utdanning, særlig til yrkesopplæringen. Først etter den andre verdenskrigen ble det for alvor vekst i elevtallet i yrkesskolene. Da ble arbeidsledighet og sviktende skatteinntekter ikke lenger en hindring for vekst, men tvert om et sterkt argument for å opprette mange nye elevplasser, særlig innen bygg- og anlegg, maskin og mekaniker- og elektrofagene, altså de som betød mest for gjenoppbyggingen av landet. I 1940 fikk vi endelig en mer moderne lov, Lov for yrkesskoler for håndverk og industri, satt i kraft i 1945.

Denne første loven i sitt slag brakte ikke mye nytt, men den samlet det meste som var av opplærings-former på et komplisert og usammenhengende område og ga dem en klar organisatorisk oppbygging. Skoler som hadde både verkstedsskole, lærlingskole (tidligere teknisk aftenskole) og kurs på dagtid fram til ferdig utdannede fagarbeidere, skulle heretter hete yrkesskoler for håndverk og industri. Snart skulle dyktigere og mer handlekraftige politikere stå fram. De høyere allmennskoler med realskole og gymnas hadde alltid hatt sine sterke talspersoner. De hadde fått bevilgninger basert på søkningen, yrkesskolene på hvor mye penger departementet fikk til rådighet fra år til år. De var salderingsposten! Men i 1960- årene fikk vi landsplanene for utbygging av yrkesopplæringen for håndverk og industri. De ga endelig elevtallene et kraftig løft. Stadig større årskull og stigende interesse for utdanning av alle slag krevde handling. Statsråd Helge Sivertsen fikk oppnevnt Skolekomiteen av 1965 med Reiulf Steen som en inspirerende leder. Tre innstillinger førte fram til den nye Lov om videregående opplæring av 1974. Denne delen av skoleverket ble samordnet til en skole under en lov, og en storstilt utbygging av elevplasser og linjer fulgte. Diskusjonene var harde både i Stortinget, og i skolene, slik det er naturlig når det handler om dyptgripende reformer. Men på forbausende kort tid fikk nyordningen støtte både i skolen, i hjemmene og i samfunnet. Moderne, kombinerte videre skoler med både yrkesfag, estetiske fag og allmennfag på ett tun ble bygd over hele landet. Til slutt ble erfaringer og ideer drøftet bredt og grundig i Stortinget. Resultatet ble Reform 94. Statsråd Gudmund Hernes var den sterke pådriveren. Reformen ble vedtatt med stort flertall i Stortinget.

Siden er det ikke gjort grunnleggende forandringer i formål og organisering. Men det er gjort forbedringer i det faglige innholdet, blant annet til beste for elever som trenger tilpasset opplæring og lengre tid – Delkompetansereformen. Den må bygges mer ut. Skal inntakskravene og det faglige nivå i ordinære løp opprettholdes, er det urealistisk å tro at vi kan få mer enn 85–90 prosent av årskullene gjennom i videregående opplæring. Det stemmer med erfaringen i andre vestlige land. Fortsatt er frafallet for stort, særlig på yrkesfag. Verken arbeidslivet eller stat og kommune har fulgt opp utbyggingen av lære-plasser slik at alle som ønsker det, kan få den utdanning de ønsker og er motivert for. Det har vært en akilleshæl siden århundreskiftet. Men en viss fremgang de siste tre årene kan gi grunn til optimisme. Og siden samfunnet så vel som arbeidslivet stadig forandrer seg, behøver vi til enhver tid folk som følger med ute og hjemme, og som inspirerer og trykker på med nye erfaringer og ideer. Her er Schrøder et lysende eksempel.

Om vi går tilbake til foregangspersoner som levde for generasjoner siden, bør vi ikke spørre om hvilke konkrete forslag de hadde, som ble til virkelighet. Arbeidsliv og samfunn har forandret seg mer enn noen gang. Vi må se etter ideer som spirte og påvirket utviklingen på sikt. Da vil enhver våken leser forstå hvor viktig Schrøder var. La oss gi ordet til ham til slutt. Merk at hans hjerte banket for den ungdommen som velger de praktiske yrker, men at han tenkte på alle.

«Det må ved hjelp av skolene sørges for at de unge gis anledning til å tilegne seg kunnskaper som kan heve dem i intelligens og dannelsen, for det er en kjensgjerning at med til dette til grunnlag kan man i hvilken som helst stilling i livet arbeide lettere, friere og med mere sikkerhet. Likesom man med dette fundament kan opptre med større berettiget selvbevissthet og gjøre seg mer gjeldende i samfunnet».

De kongelige samlinger lånte ut disse møblene til Nasjonalmuseets utstilling «Japanomania i Norden 1875 til 1918». Møblene er laget av Hans William Schrøder i 1892 og er tydelig inspirert av japansk stil.

Foto: Det kongelige hoff. Tekst og bilder hentet fra Facebook-siden til [Det kongelige hoff](#)

«En ledig stol» ble først publisert i Klassekampen – OHIF har fått tillatelse av forfatter, [Ivar Bjørndal](#), til å publisere teksten for våre lesere.

ivarbjoerndal@outlook.com